herpy

PADALCOWATE

Terrestrial Alligator Lizard

Abronia graminea

Abronia graminea to niewielki, szmaragdowozielony, nadrzewny jaszczur z rodziny padalcowatych, pochodzący z lasów mglistych południowego Meksyku. Dorasta do 20-30 cm, rodzi żywe młode i żywi się owadami. Wymaga wysokiego, przewiewnego terrarium z mchem i bromeliami, niższych temperatur niż większość zwierząt terrariowych oraz codziennego zraszania, przy czym powietrze nie może stać w miejscu. Gatunek jest zagrożony w naturze i najlepiej sprawdzi się u doświadczonych hodowców.

Rodzina: Anguidae Dawna nazwa: *Gerrhonotus gramineus; Abronia taeniata graminea*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**20-30 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**15-25 g**
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las górski**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**50 × 50 × 75 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**20-27 °C**
Miejsce wygrzewania	**26-30 °C**
Temperatura w nocy	**10-18 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Dojrzałość płciowa	**24-36 miesięcy**
Wielkość miotu	**2-12 młodych**
Zniesienia w roku	**1**
Ciąża	**180-240 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Abronia graminea to smukły, zwarty jaszczur z rodziny padalcowatych o trójkątnej głowie, mocnych, kilowatych łuskach i długim, chwytnym ogonie. Dorosłe osobniki są intensywnie szmaragdowozielone, często z żółtozielonymi do pomarańczowych odcieniami na pysku, podbródku, gardle i wokół oczu. Młode są brązowawe do szarobrązowych z ciemnymi poprzecznymi pasami, a niektóre samice zachowują słabe pasy również w dorosłości. Łacińska nazwa gatunkowa pochodzi od słowa graminea, "trawiasta", i pasuje do świeżej zielonej barwy.

Ciało z głową mierzy najwyżej około 11 cm, a ogon jest dłuższy od tułowia, więc zwierzę osiąga łącznie około 20-30 cm. Całkowita długość jest szacunkiem na podstawie długości ciała. Dorosłe osobniki ważą około 15-25 g. Samce mają nieco większą głowę i ważą trochę więcej niż samice, ale obie płcie są niemal tej samej długości. Nowo narodzone młode mają około 10 cm długości, z czego ciało ok. 3 cm.

Gatunek został opisany w 1864 roku przez Edwarda Drinkera Cope'a pod nazwą *Gerrhonotus gramineus*, a obecnie zalicza się go do rodzaju *Abronia*. W północnej Puebli i Veracruz jego zasięg pokrywa się z zasięgiem *Abronia taeniata*, a oba gatunki są tam tak podobne, że wielu osobników nie da się z pewnością oznaczyć. Dlatego pochodzenie i oznaczenie zwierząt powinno być udokumentowane. Zwierzęta trzymane w pomieszczeniach w stabilnych temperaturach często stają się bardziej szarozielone lub niebieskoszare, podczas gdy dzikie osobniki są intensywnie zielone.

Gatunek jest powolny i ostrożny, ale przestraszony potrafi błyskawicznie spaść z gałęzi i uciec. Nie oswaja się w takim stopniu jak wiele innych jaszczurek i najlepiej nadaje się do obserwacji. Długość życia w niewoli nie jest udokumentowana; 10-20 lat to szacunek.

Występowanie i środowisko

Abronia graminea zamieszkuje góry południowego Meksyku: środkowe Veracruz, Pueblę i północną Oaxacę, w południowej części Sierra Madre Oriental oraz w Sierra Madre de Oaxaca. Miejscem typowym jest Orizaba w Veracruz. Zasięg jest niewielki i rozczłonkowany, ponieważ gatunek występuje wyłącznie w pasach lasu mglistego i wilgotnego lasu dębowego na określonych wysokościach.

Gatunek spotyka się najczęściej powyżej 2 000 m n.p.m., ale notowano go od 1 170 do 2 520 m. W północnej Puebli i Veracruz jego zasięg pokrywa się z zasięgiem *Abronia taeniata* w pasie o szerokości około 100 km.

> **Naturalny zasięg:** Meksyk.

ŚRODOWISKO

Abronia graminea to dzienne zwierzę nadrzewne, żyjące na dębach i głogach w lasach mglistych i dębowych, zwykle kilka metrów nad ziemią, średnio około 3 m. Drzewa porastają mchy, paprocie, storczyki i bromelie, a bromelie są ważnym mikrosiedliskiem: gromadzą wodę, utrzymują wilgoć, dają kryjówki i są siedliskiem wielu ofiar. Czasami zwierzęta spotyka się na ziemi, w próchniejącym drewnie lub w dużych kępach mchu.

Klimat jest chłodny i wilgotny, z mgłami i obfitymi opadami. Różnica między dniem a nocą jest duża, a temperatura może przez krótkie okresy wahać się od poniżej 5 °C do ponad 30 °C, choć zwykle jest znacznie bardziej umiarkowana. Zwierzęta są najaktywniejsze w temperaturze 24-27 °C i wygrzewają się rano oraz przed południem. W chłodnych okresach chowają się w dziuplach i szczelinach. W upalnych okresach wycofują się w cień pod grubą warstwę mchu.

Populacji zagraża wycinka lasów pod rolnictwo i produkcję węgla drzewnego, pożary oraz nielegalne odławianie na potrzeby handlu. IUCN ocenia gatunek jako zagrożony (EN), a jego liczebność spada.

Hodowla

TERRARIUM

Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 50 × 50 × 75 cm (długość × szerokość × wysokość). Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, ale im większe, tym lepiej, a 60 × 60 × 90 cm daje wyraźnie więcej miejsca. Terrarium musi być bardzo dobrze wentylowane: w całości lub częściowo z siatki, tak by powietrze się wymieniało, a wilgotność nie znikała całkowicie. Stojące, wilgotne powietrze prowadzi do pleśni i problemów z drogami oddechowymi.

Dno pokrywa się 5-10 cm długowłóknistego mchu torfowca. Utrzymuje on wilgoć i zapewnia chłodne miejsce, ale w niektórych miejscach powinien być wilgotny, a w innych suchy, np. pod miejscem do wygrzewania. Od czasu do czasu pozwól, by całe podłoże wyschło, zanim znów je zwilżysz, tak by wilgotność wahała się jak w naturze. Urządź terrarium gęsto, z gałęziami różnej grubości i żywymi roślinami, zwłaszcza bromeliami i storczykami, a także z korkowymi rurami wypełnionymi mchem jako kryjówkami. Rośliny zapewniają też wilgoć, schronienie i wodę do picia w liściach.

Samce trzymaj osobno. Parę można trzymać razem, jeśli jest dużo kryjówek i wystarczająco miejsca. Młode można trzymać w małych grupach po dwa lub trzy osobniki, ale trzeba je uważnie obserwować, a jeśli nie mogą się nawzajem unikać, należy je rozdzielić. Małe szczeliny w narożnikach siatkowego terrarium, przez które mogą uciekać owady karmowe, uszczelnij silikonem.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Abronia graminea nie znosi upału. Temperatura w dzień powinna wynosić 20-27 °C, a miejsce do wygrzewania pod słabym spotem może mieć 26-30 °C. Zwierzę jest najaktywniejsze w temperaturze 24-27 °C. Powyżej 32 °C robi się niebezpiecznie, a zamknięte, nasłonecznione terrarium bez cienia może w krótkim czasie zabić zwierzę. W nocy temperatura może spadać do 10-18 °C, ale nigdy poniżej 7 °C. Wyraźny spadek nocą i chłodna zima są najważniejsze, jeśli zwierzęta mają się rozmnażać; osobniki nieprzeznaczone do rozrodu dobrze radzą sobie w temperaturze pokojowej z ciepłą i chłodną strefą.

Młode są bardziej wrażliwe niż dorosłe. Powyżej 29 °C robi się dla nich niebezpiecznie, więc miejsce do wygrzewania musi być słabsze i potrzebują chłodniejszych stref. Płaty kory korkowej lub szerokolistne rośliny dają cień, a wilgotny mech na dnie zapewnia chłodne miejsca. Mierz temperaturę termometrami cyfrowymi zarówno wysoko, jak i nisko w terrarium.

Chłodna zima z nieco ograniczonym karmieniem i krótszymi dniami odpowiada temu gatunkowi. W chłodzie zwierzę staje się powolniejsze i je mniej.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność względna powinna wynosić 60-80 %, z najwyższymi wartościami nocą i po zraszaniu. Zraszaj rośliny, ściany i lekko same zwierzęta niemal codziennie, najlepiej spryskiwaczem ciśnieniowym lub zamgławiaczem dającym drobną mgiełkę. Dwa do trzech razy w tygodniu system kroplowy lub kapiący kubek powinien dostarczyć około 2,5 dl wody na roślinę, tak by woda spływała po liściach. Gatunek pije krople wody z liści i rzadko korzysta z poidła.

Woda musi być bez chloru: używaj wody z kranu odstawionej na dobę w otwartym naczyniu lub wody filtrowanej. Wilgotność nie może być stała: gatunek nie jest zwierzęciem terenów podmokłych, a stale przemoczone podłoże prowadzi do pleśni i chorób. Krótkie, wilgotne okresy trwające cztery do pięciu dni przeplataj suchymi dniami. Odwodnienie jest częstą przyczyną śmierci, a zwierzę z zapadniętymi oczami lub pomarszczoną skórą musi natychmiast dostać wilgoć i wodę do picia.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje UVB. Najlepsze jest naturalne, niefiltrowane światło słoneczne, np. w siatkowej klatce na zewnątrz w suche letnie dni, z cieniem i chłodnym podłożem, tak by zwierzę mogło zmieniać miejsce. W pomieszczeniu stosuje się świetlówkę T5 z UVB i słabe źródło ciepła. Gatunek należy mniej więcej do strefy Fergusona 2, z indeksem UV 0,7-3 w najjaśniejszej części i cieniem w pozostałych miejscach. Umieść oświetlenie tak, by zwierzę mogło samo wybierać, ile światła potrzebuje.

Bez światła słonecznego i przy stabilnych temperaturach zielona barwa często blednie do szarozielonej. Światło włącza się rano i wyłącza wieczorem, a długość dnia najlepiej dostosować do pory roku. Ogrzewanie wyłącza się na noc.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Abronia graminea żywi się owadami i innymi drobnymi bezkręgowcami. Podawaj świerszcze, szarańczę, mączniki, karaczany, ślimaki, pająki i miękkie larwy, np. zielone gąsienice motyli oraz larwy much o wysokiej zawartości wapnia. Szczególnie dobre są owady z dużą zawartością materii roślinnej, takie jak szarańcza i gąsienice. Owady karmowe przez dobę przed podaniem karm zieleniną i warzywami. Unikaj owadów hodowanych na bardzo białkowej paszy, ponieważ dieta powinna być stosunkowo uboga w białko.

Przy większości posiłków opruszaj karmę wapniem bez D3, a od czasu do czasu preparatem multiwitaminowym. Jeśli stosujesz UVB lub światło słoneczne, nie dodawaj D3. Młode dostają wapń przy każdym posiłku przez pierwsze miesiące. Ciężarne samice potrzebują dodatkowego wapnia.

Dorosłe osobniki karm 2-3 razy w tygodniu, młode częściej, i usuwaj to, co nie zostało zjedzone. Wiele osobników najchętniej je z pęsety. Samce jedzą mniej latem przed okresem godowym, a wszystkie zwierzęta jedzą mniej zimą.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest spokojny i płochliwy. Zwierzę spędza większość dnia, siedząc nieruchomo na gałęzi lub w bromelii, i wygrzewa się przez krótkie okresy. Nie jest to zwierzę do brania na ręce. Niektóre osobniki z czasem się uspokajają, ale inne gryzą, a ugryzienie może boleć i krwawić. Ogranicz manipulowanie do minimum i rób to tylko wtedy, gdy jest to konieczne.

Samce są terytorialne i mogą toczyć poważne walki, dlatego trzeba je trzymać osobno. Samice też mogą się bić, ale rzadziej. Zwierzę może odrzucić ogon, jeśli zostanie za niego złapane, a ogon odrasta tylko częściowo. Myj ręce po każdym kontakcie ze zwierzęciem i terrarium, ponieważ gady mogą przenosić salmonellę.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce mają nieco większą głowę i ważą trochę więcej niż samice. U młodych płeć trudno rozpoznać, a pomóc może weterynarz z doświadczeniem w leczeniu gadów. Gatunek osiąga dojrzałość płciową w wieku 2-3 lat, gdy jest w pełni wyrośnięty. Samicę przeznacz do rozrodu dopiero wtedy, gdy jest w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja odbywa się od lipca do grudnia, najczęściej jesienią. Samiec chwyta samicę za kark, a para może pozostawać złączona nawet przez dobę. Dosadź samca do samicy, obserwuj je i rozdziel przy oznakach obrażeń. Chłodniejsze noce i nieco wyższa wilgotność jesienią odpowiadają porze roku w naturze.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek rodzi żywe młode i nie składa jaj. Ciąża trwa 6-8 miesięcy, a w jej końcowej fazie samica wyraźnie przybiera na wadze i pojawiają się u niej złogi wapnia po bokach szczęki. Musi dostawać obfity pokarm i wapń. W niewoli młode rodzą się najczęściej od marca do czerwca, w naturze od maja do lipca, a poród jednego miotu trwa od jednej do trzech dób. Samica ma najwyżej jeden miot w roku. Miot liczy 2-12 młodych, średnio 4-7. Zdarzają się mioty liczące zaledwie jedno i nawet 14 młodych.

INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji. Ciąża trwa 6-8 miesięcy i to właśnie ta liczba jest podana w ramce. Zapewnij samicy spokój w chłodnym, wilgotnym i wentylowanym terrarium z kryjówkami. Samica nie zjada swoich młodych, ale inne dorosłe osobniki mogą to zrobić, więc jeśli terrarium zamieszkuje więcej zwierząt, przenieś młode lub pozostałe osobniki.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode rodzą się brązowawe z ciemnymi poprzecznymi pasami i mają około 10 cm długości. Mają takie same wymagania jak dorosłe, ale są znacznie bardziej wrażliwe na wysoką temperaturę: powyżej 29 °C może je zabić. Trzymaj je w terrariach podobnych do terrariów dorosłych, najlepiej w małych grupach po dwa lub trzy osobniki, tak by mogły się nawzajem unikać. Pilnuj, żeby każde młode jadło.

Przez pierwsze trzy do czterech miesięcy podawaj małe świerszcze, muszki owocowe, małą szarańczę i larwy much. Za każdym razem opruszaj karmę wapniem i zapewnij jak najwięcej naturalnego światła. Karm codziennie lub co drugi dzień, ale nie podawaj więcej owadów, niż młode zdążą zjeść.

Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest odporny, gdy temperatura, wilgotność i wentylacja są odpowiednie, a większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium. Typowe problemy to:

- Przegrzanie, zwłaszcza u młodych. Jeśli temperatura przekroczy 29-32 °C bez dostępu do cienia, zwierzę może szybko zginąć.
- Odwodnienie przy zbyt suchym powietrzu i zbyt rzadkim zraszaniu. Objawy to zapadnięte oczy, pomarszczona skóra i apatia.
- Pleśń, grzybica skóry i infekcje dróg oddechowych przy stojącym, wilgotnym powietrzu i zbyt słabej wentylacji.
- Choroba metaboliczna kości przy niedoborze UVB i wapnia, zwłaszcza u młodych i ciężarnych samic.
- Pasożyty i roztocza. Nowe zwierzęta powinny przejść co najmniej trzymiesięczną kwarantannę, a ich kał należy zbadać.
- Rany od ugryzień i pazurów po walkach między zwierzętami trzymanymi razem.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełny ogon, zieloną, czystą skórę i spokojny oddech z zamkniętym pyskiem. Jeśli zwierzę nie je, traci na wadze lub oddycha z otwartym pyskiem, musi trafić do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów. Regularnie waż zwierzę.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/padalce/abronia-graminea